

چرا امام علی النقی(ع) را شهید کردند/ اهل بیت در زیارت جامعه کبیره

با وجود آنکه امام هادی(ع) در سامرا تحت مراقبت شدید بود و در این راه، رنجها و مرارت‌های فراوانی تحمل کرد به کمترین سازشی با ستمگران تن نداد.

شهادت امام هادی(ع):

چرا امام علی النقی(ع) را شهید کردند/ اهل بیت در زیارت جامعه کبیره

با وجود آنکه امام هادی(ع) در سامرا تحت مراقبت شدید بود و در این راه، رنجها و مرارت‌های فراوانی تحمل کرد به کمترین سازشی با ستمگران تن نداد. این امر برای خلفای ستمگر عباسی، هراس آور و غیرقابل تحمل بود و از این رو، تنها راه خاموش کردن آن نور خدا را، از میان برداشتن آن بزرگوار دانستند. امام ابوالحسن علی النقی الهادی(ع) در نیمه ذی حجه سال 212 هجری، در اطراف مدینه، در محلی موسوم به «صرتا» چشم به جهان گشود. امام هادی(ع) در سال 220 هجری، در هشت سالگی، بعد از شهادت پدر بزرگوارش امام جواد(ع) به امامت رسید. مدت هدایت و امامت آن حضرت، 33 سال بود و در 41 سالگی، در سوم رجب سال 254 هجری در شهر سامرا بر اثر زهری که با دسیسه معتز، سیزدهمین خلیفه عباسی به ایشان خورانده شد، مسموم گردید و به شهادت رسید. مشهورترین القاب آن بزرگوار، نقی و هادی است و کنیه آن حضرت، ابوالحسن بود.

خدا را پیوسته برای هدایت مردم، حجت‌هاست. امام هادی(ع) هدایت یافته از غیب بود. فروغی که از خورشید وجودش می تابید، روشن کننده افکار و راهنمای مردم بیدار بود. ظلمت حاکم، آن «حق مظلوم» را به زندان افکند و در حصر نهاد، اما آن «نور زندانی» پیوسته روشنایی می بخشید و بر دل‌های دوست دارانش حکومت داشت؛ نه با سلاح، که با فلاح، و نه با قدرت نظامی، که با فضیلت اخلاقی.

سخن چپان، از جاذبه معنوی و برتری علمی اش در آتش حسد می سوختند و حاکمان او را رقیب حکومت می دانستند. او را از مدینه به سامرا بردند، تا مدینه بی خورشید بماند و پروانه ها سرگردان.

امام هادی(ع) از لحظه وفات پدر بزرگوارش و پذیرفتن وظیفه خطیر امامت جامعه تا هنگام شهادت، دورانی پرمبارزه، استقامت و پایداری سیاسی و عقیدتی را پشت سر گذاشت. مدت زندگانی آن امام همام، مصادف با حکومت دشمنان کینه توز فرزندان ابوطالب، به ویژه فرزندان پاک علی و فاطمه(ع) بود؛ کسانی که همه عمر برای ریشه کنی این راست قامتان جاودان تاریخ، از هیچ اقداماتی فروگذار نکردند. طاغوت‌های معاصر امام هادی(ع) از این قرارند: معتصم (برادر مأمون)، واثق (پسر معتصم)، متوکل (برادر واثق و دهمین خلیفه عباسی)، مُتَنَصِّر (پسر متوکل)، مُسْتَعین (پسر عموی منتصر) و مُعْتَز (پسر دیگر متوکل) بودند.

از مجموع 33 و اندی سال دوران امامت امام هادی(ع) حدود سیزده سال آن در مدینه سپری شد. ایشان در طول این مدت، با استفاده از ضعف و آشفتگی دستگاه خلافت، به تبیین و گسترش مبانی اعتقادی و فرهنگی اسلامی و هدایت امت مسلمان همت گمارد و از سرچشمه زلال و مطمئن امامت، تشنگان حقیقت و عدالت را سیراب کرد.

دانش پژوهان و حق جویان، از هرسو به محضر ایشان روی می آوردند و از دانش خدادادی امام(ع) استفاده می کردند. شیعیان و دوستان اهل بیت(ع) - که تعدادشان در آن زمان زیاد شده بود - از نقاط مختلف، به ویژه ایران، عراق و مصر به طور حضوری یا از راه نوشتن نامه، مسایل و مشکلاتشان را مطرح کرده، از آن گرامی، رهنمود می گرفتند.

هنگامی که حضور امام هادی(ع) در مدینه منوره برای حکومت متوکل به یک خطر جدی تبدیل شد و اسباب اضطراب و نگرانی صاحبان زر و زور را فراهم آورد و تمام دشمنان، دست به دست یكدیگر دادند و سعی کردند که چنین به متوکل وانمود کنند که امام هادی(ع) خود را برای یک نهضت عمومی آماده می سازد. سرانجام متوکل تصمیم گرفت در سال 243 ق، حضرت هادی را از مدینه به سامرا بیاورد تا به راحتی ایشان را تحت نظر داشته باشد. مردم به خوبی می دانستند که شخصیت با عظمت امام و نفوذ بسیار آن حضرت در میان مردم و توجه عمومی جامعه به رهنمودهای آن بزرگوار، موجب شده که متوکل، امام را به سامرا فراخواند.

دلیل احضار امام به سامرا

دلیل آنکه متوکل عباسی، حضرت امام هادی(ع) را از مدینه به سامرا احضار کرد، گرایش بیش از اندازه مردمان آن زمان به آن حضرت بود؛ چنان که در تاریخ آمده است که «یزداد؛ پزشک مسیحی دربار عباسی گفته بود: «براساس آنچه شنیده ام، انگیزه

متوکل از احضار «علی بن محمد» به سامرا، این بوده که مبادا مردم، به ویژه چهره های سرشناس، به وی گرایش پیدا کنند و در نتیجه، حکومت از دست بنی عباس خارج شود».

امام هادی(ع) به همراه خانواده اش به سوی سامرا حرکت کرد و نظامیان یحیی بن هرثمه، فرستاده متوکل عباسی هم با ایشان همراه بودند. ظاهر قضیه این بود که آن حضرت را به حرمت و احترام به سوی سامرا می بردند. یحیی، خود شخصا مأموریت کوچ دادن امام را عهده دار و مراقب ایشان بود. او بر اثر دیدن عبادت و شرایط تقوایی ویژه امام، نسبت به ایشان ارادتی پیدا کرد و دست امام را در مسیر حرکت برای انتخاب مسیر بازگذاشت و هر کجا که امام میل توقف و استراحت داشت، با ایشان موافقت می کرد. امام در مسیر حرکت، به سوی کوفه و نجف رفت و برای آخرین بار، قبر جدش امام علی(ع) را زیارت نمود. سپس وارد بغداد شد و مردم استقبال عجیبی از ایشان کردند.

اقدامات متوکل بر ضد امام(ع)

هنگامی که امام هادی(ع) به سامرا رسید، متوکل که از خلفای ظالم عباسی بود، روش سیاسی خود را چنان اتخاذ نمود که امام را تحت فشار قرار دهد. او توطئه ها و نقشه های گوناگونی برای از میان برداشتن حضرت طراحی کرد و به شیوه های مختلف کوشید تا وجهه عمومی حضرت هادی(ع) را لکه دار نماید، اما آن امام والامقام، سیاست متوکل را به خوبی درک می کرد و به بهترین شکل با آن به مقابله برمی خواست. برخی از اعمال توهین آمیز متوکل عبارت بودند از: 1. مخدوش جلوه دادن امامت و تحقیر امام(ع)؛ 2. احضار امام(ع) در دل شب به کاخ خلافت؛ 3. یورش سربازان ترک در دل شب به خانه آن حضرت و تفتیش خانه و دستگیر کردن امام هادی(ع).

اهل بیت(ع) در زیارت جامعه کبیره

زیارت جامعه کبیره، در واقع آموزنده فهرستی از امام شناسی است که از آن حضرت به یادگار مانده است. در بخشی از آن، درباره اهل بیت(ع) می خوانیم: «سلام بر شما ای خاندان نبوت و جایگاه رسالت و محل رفت و آمد فرشتگان، و نزول گاه وحی و معدن رحمت و خزانه داران علم و نهایت بردباری و حلم و ریشه های کرامت و پیشوایان امتها و صاحبان نعمتها و ریشه های نیکوکاران و پایه های خوبان و سرپرست بندگان خدا و نقطه اتکای شهرها و درهای ایمان و امینهای خدای رحمان، و چکیده پیامبران و برگزیده مرسلان و خاندان پیامبر برگزیده پروردگار جهانیان، رحمت خدا و برکات او بر شما باد».

شهادت

با وجود آن که امام هادی(ع) در سامرا تحت مراقبت شدید بود و در این راه، رنجها و مرارتها فراوانی تحمل کرد، ایشان به کمترین سازشی با ستمگران تن نداد. این امر برای خلفای ستمگر عباسی، هراس آور و غیرقابل تحمل بود و از این رو، تنها راه خاموش کردن آن نور خدا را، از میان برداشتن آن بزرگوار دانستند و بدین ترتیب، امام هادی(ع) نیز همچون امامان پیشین به مرگ طبیعی از دنیا نرفت، بلکه در عصر خلافت معتز مسموم گردید. او در ماه رجب سال 254 هجری به شهادت رسید. ایشان، سپس در شهر سامرا، در منزل خویش به خاک سپرده شد و بدین ترتیب، میراث والای امامت را به فرزند بزرگوارشان امام حسن عسگری(ع) واگذاشت.